

בוויכוח על הביטחון הצבאי של מדינת ישראל מדברים יותר מדי על "שטח", ופחות מדי על "עוצמה"

גבולות וביטחון **מעבר לערפל**

כך, הניצים כמו היונים אינם יוצאים נשכרים מן המצב הקיים, שבתוכו שרוי כעת הבירור הביטחוני-הצבאי של ההסדרים השונים, המוצעים והאפשריים, לסיכסוך ערבי-ישראלי. למען שני הצדדים, נחוץ שייקבע ויוסר הערפל, כדי שהפרובלמטיקה הצבאית תיראה כהווייתה.

ניתוח בעייה זו הוא עניין מקצועי, שאין כל קשר הכרחי בינו ובין השקפת המנתח. יכול מי, שדעותיו הפוליטיות יוניות-מובהקות, לקבוע כי בהיות הנסיבות הצבאיות כפי שהינן, שומה על ישראל לא רק שלא לסגת, אלא גם לנקוט איסטרטגיה התקפית — אם לא תוקפנית — קיצונית. אין ניתוח כזה צריך להפריע אותו אדם עצמו מחייו הערכתו, או אמונתו, שניסיגה ישראלית מרחיקת-לכת תעקור את המוטיבציה הערבית למלחמה, ועל כן — ובלא לשנות משהו מכל מה שמצא וקבע לעניין הצבאי — צריכה ישראל לנקוט מדיניות של נסיגה.

לעומתו יכול בעל דעות ניציות, השולל על הסף כל נסיגה ביהודה ובשומרון — ומטעמים לא-צבאיים — לקבוע, כי אם ייווצרו נסיבות צבאיות מסויימות, אפשר שתיעלם כל מניעה ביטחונית-צבאית לנסיגתה המלאה של מדינת ישראל עד גבולות '49.

ביסודו זה נוסה לערטל את הבעייה הביטחונית-הצבאית של ישראל, בהקשר הרלוונטי כעת — והוא זה הטריטוריאלי, לעניין נסיגה או אי-נסיגה — מן המעטה הגמגמי והבלתי-ענייני שבו היא עטופה, מוצגת ונדונה. כך, שהנחוש לא לסגת, לא יישא שם הביטחון לשווא; והמטיף או הלוחץ לנסיגה, יידע ויבין, אטוה סיכונים צבאיים הוא נוטל, או מציע.

בטרם נפנה לענין גופו, חשוב שנבחר כי כיוון שעסקנו איננו איסוף נתונים לשמו, אלא ניתוח משמעותי והסקת מסקנות, שומה עלינו ללכת, ככל הערכת-מצב צבאית תקינה, לפי "המיקרה הגרוע האפשרי". כל דרך-פעולה-אפשרית שתתבסס על מיקרה פחות-גרוע, טומנת בחובה, הכרחית, רמת-סיכון גבוהה יותר. מובן שהצעת דרך כזו היא אפשרית וגם לגיטימית, אבל איננה נבונה בנסיבותיו. בוודאי כך, כאשר מטרתנו איננה איתור דרכים לאיים על קיום ארצות שכנות וכיבוש שטחיהן, אלא בירור התנאים, שבהם ניתן להבטיח את קיום ישראל מול איומים צבאיים על קיומה.

ויתרונו בבחינת "סידורי-הביטחון" המוכרים. כדומר, הדיון הצבאי איננו מיועד להכריע למדינאי לאיזה פיתרון ישאף; אלא, כגורם משפיע אובייקטיבי, וסביר דיון זה למדינאי אים "מהידיה-אם", ו"מהצד-העשוי-לכיוון" חוץ — בנסיבות כד הצעה או אפשרות מדינית יות שתעשה.

להליפין, ישמש דיון זה את המדינאי בהעדפת אלטרנטיבה מדינית אחת על אחרות. בהתאם לנתוני הנסיבות הצבאיות ולפי השינויים שיוצרו או יובטחו בהם.

ההמכה הראשונה

הגדרת הביטחון הצבאי של ישראל, שהבאנו קודם, מופיעים המושגים "הכרעה", "הרתעה", "מחיר" (הביטחון הצבאי) ו"נוזק" או "הפרעה" חמורים, הנגרמים למדינה. כל אלה כרוכים זה בזה, ויש להסבירם קודם שנמשיך הלאה. "הכרעה" משמעה, הכרעה-המלחמה, או הכרעה אי-

שאלת ביטחונה הצבאי של ישראל — כלומר, ביטחונה מפני איום צבאי ערבי — אפופה, מאז ששתי-הימים, ערפל מטשטש ומעוות את השקפות ואמונות לאומיות-היסטוריות, מוסריות, פוליטיות וגם כלכליות.

אילו ב"ביטחון" סתם עסקנו, לא היה הדבר מפרע, משום שביטחון אינו רק ובחכרה מושג צבאי. הכל תלוי ביעדים שאותם יש "להבטיח", והם יכולים להיות גם כלכליים, היסטוריים וכו'. אבל ניכר הדבר, כי במיקרים לא-מעטים, ואצל רבים וגם טובים, היו בראשית אותן אמונות או השקפות לא-צבאיות — ורק לאחר-מכן הצבאי, על-ידו שמבטלים כאפס את חשיבות השטח ועושים בקעות עמוקות, הרים שמלכתחילה, ויוכיח כי נסיגה היא אסון, או דבר נכון ורצוי, לפי הרצון והכוונה מראש של איש ואיש.

כל אנשי "אף שעל" מלמדים, שכל גיבועות-חול בסיני היא תוואי "איסטרטגי" ממדרגה ראשונה וכל קילומטר שטח, בכל אתר, הוא "עומק איסטרטגי" שבהימצאו נחיה ובלעדיו נמות, ועל כן הנוטש אותם מפקיד את ארצנו וילדינו לשואה צבאית ודאית. לעומתם, עושים בעלי תוכניות-הנסיגה חוכא ואיטולולא באלף-בית של המדע הצבאי, על-ידו שמבטלים כאפס את חשיבות השטח ועושים בקעות עמוקות, הרים או תעלות-מים רחבות כמעין מישורים רודים או תל-חי-פרפרות, שאינם מיכשול של ממש גם לתיוק, ובוודאי לא לכוח צבאי.

גם מדינאים אינם פטורים ממתן סיוע וביסוס "צבאיים" כאלה, לרעיונות שאותם הם רוצים לקדם. חלקם יאמר שהנסיגה מרכז-המעברים בסיני משמע ויתור על נכס צבאי שאין לו תחליף; ולעומתם אחרים, כהנרי קסינג'ר, יביעו שאטינפס או תימהון מן ההתקשות הקטנונית על "שישה קילומטרים עלובים", גם בגזרות שבהן תלמד המפה הטופוגרפית, בהצצה ראשונה, כי אף אובדן-שטח קטן יותר עשוי להיות כל ההבדל שבין מוגננה מוצלחת לבין אובדן היכולת לבלום ביעילות סבירה.

מתוך הבליל האטום הזה, מעלים מתנגדים לנסיגה נימוקים "צבאיים", שאי רציונותם ניכרת תיכף על פניהם ונקל לסתורם כלאחר-יד; ובעלי תכניות-נסיגה, ביכללם ממשלת ארצות-הברית, משיבים ב"סידורי-ביטחון", שהרבה יותר יאה לכנותם, סידורי-קבורה — ועוד קבורה לא-מכובדת — לישראל.

תכניתו: "המבטחת התקיימותה הבדלתי-מופרעת, מוכח הימצאות קבועה של יכוות צבאית ישראלית, המפקדת כדי להרתיע או להכריע, בהשקעות ובמחיר שאינם בדת-יקבילים עבורנו, כל נסיון ערבי לממש איום צבאי כלפינו, עוד קודם שיגרום נזק או הפרעה חמורים למדינה.

הגדרה זו מנחה, כמובן מאליו, שני אלה: ראשית, שקיים איום צבאי ערבי על ישראל; ושנית, שישאל חייבת בכך, שתימצא בידה יכולת של תגובה צבאית כנגד איום זה. רק המערער על אכסיומות אלו, שתיחן או אחת מהן, חופשי מראיית קיום ישראל כבעייה שהיא בעיקר, או לפחות קודם-כל, ביטחונית-צבאית. או, ורק אז, אין דיון זה רלוונטי לחשוב עבורו. אבל מי שאכסיומות מקובלות עליו, ויהיה יונה או נץ, אין לו מנוס מהצבת ביטחונה הצבאי של ישראל בראש רשימת "מרכיבי השלום" — קודם וחשוב הרבה יותר מיחסים דיפלומטיים ומיסחריים, מעבר חופשי של תושבים וכו'. שתי האכסיומות הנזכרות והגדרת "הביטחון הצבאי" הנזכרת מהן, מהוות את נקודת-ההיבחר שבין הדיון

המדיני לדיון הצבאי, ומבטיחות כי האחרון יהיה תכליתי ולא-תלוש. כי יאפשר לאתר, או לעצב, לכל פיתרון מדיני מוצע או אפשרי, את הפיתרון הצבאי המתאים לו ושצריך להתנות אותו. זהו אותו פיתרון צבאי, אשר בנסי

מאת
בנימין עמידרור
כמו כל מאמריו של הפרשן הצבאי של "העולם הזה", מבטא גם זה את השקפתו האישית של הכותב, ומתפר-סם כתרומה לוויכוח הציבורי.

בות אשר יצור הפיתרון המדיני המדובר יאפשר לקיים ביטחון צבאי סביר לישראל. לא-תלוש — במובן זה, שהדיון הצבאי יהיה מעונן בנסיבות ובבעיות הכרוכות בפיתרון המדיניים השונים.